

Domnīcas “LU ceļš uz izcilību” ceļa karte

Ceļa karte sastāv no 2016.gada 28.septembra domnīcas “LU ceļš uz izcilību” ekspertu ierosinājumiem un priekšlikumiem, lai savā 100 gadu jubilejā LU būtu izcila augstskola. Vienlaikus ir svarīgi saprast, ka LU atrodas arī vairāku izaicinājumu priekšā, piemēram, no vienas puses LU ir augstskola ar visplašāko studiju programmu piedāvājumu, ko būtu svarīgi saglabāt un attīstīt. Tomēr no otras puses LU panākumu atslēga ir kvalitātes prasību skaidra noteikšana vai pat to paaugstināšana, kā arī akadēmiskā godīguma principu bezkompromisa ieviešana.

Ceļa karte sagatavota atbilstoši šādiem principiem:

- 1. Prioritātes princips.** Trīs prioritārie virzieni atbilstoši domnīcas 28.septembra tematiskajiem paneļiem – LU starptautiskā konkurētspēja, LU diploma vērtība darba tirgū, un LU – zinātnes augstskola.
- 2. Tematikas princips.** Katrā prioritārajā virzienā trīs galvenās tematiskās grupas atbilstoši no ekspertu puses visbiežāk ieteiktajiem priekšlikumiem un risināmajām problēmām.
- 3. Atbildības princips.** Pie katra ieteikuma un priekšlikuma norādīts, kurš būtu atbildīgs par tā ieviešanu: LU, LU Absolventu klubs vai abi kopā.

1. **Panela “LU starptautiskā konkurētspēja” ekspertu ieteikumi un priekšlikumi**

1.1. Komunikācija un ārvalstu studentu piesaiste

- 1.1.1. Jāsakārto informācija LU mājas lapā par studiju iespējām – praktiskai informācijai studentiem jābūt pieejamai arī angļu valodā. Šai informācijai ir jābūt aktuālai, pievilcīgai un interesantai. Atbildīgs – LU.
- 1.1.2. Jāsakārto un jāpadara skaidrāka atbildība par ārvalstu studentu piesaisti LU. Jānosaka, kurš organizē studentu piesaisti no ārvalstīm (izstādes/kampaņas) un kurš ar šiem studentiem turpina komunicēt pēc tam, kad viņi izrāda interesi studēt LU. Jāizveido labi koordinēta sistēma, kādā veidā ar ārvalstu studentiem sazinās LU un LU fakultātes. Visiem saziņā iesaistītajiem ir jābūt ar labām svešvalodas zināšanām un prasmēm. Atbildīgs – LU.
- 1.1.3. Attiecību veidošanā ar ārvalstu studentiem jāizveido LU Ārzemju studentu centrs, kas palīdz ārzemju studentiem iejusties, iepazīties ar Latvijas kultūru, dod iespējas iepazīties ar latviešu studentiem, pavadīt brīvo laiku un tamlīdzīgi. Atbildīgs – LU.
- 1.1.4. Jālabo Augstskolu likuma 85.pants, lai, piemēram, Eiropas Savienībā iegūtu izglītības dokumentu izvērtēšanu varētu veikt ne tikai Akadēmiskās informācijas centrs, bet arī augstskolu darbinieki, kuri ieguvuši atbilstošu kvalifikāciju apliecināšu dokumentu izvērtēšanai. Atbildīgs – LUAK sadarbībā ar atbildīgo Saeimas komisiju un IZM.

1.2. Studiju satura kvalitātes uzlabošana un pētniecības veicināšana

- 1.2.1. Izveidot izglītības eksporta jomā konkurētspējīgu piedāvājumu gan ārvalstu, gan vietējiem studentiem 20 starptautiskās apvienotās (joint study programmes) studiju programmas ar apguvi angļu valodā, vienlaikus stiprinot LU fakultāšu kapacitāti un spēju šādas programmas īstenot. Atbildīgs – LU sadarbībā ar LUAK.

- 1.2.2. Jāpānāk, ka piecu pasaules vadošo augstskolu reitingos LU ieņem augstāko vietu Baltijas valstu vidū. Atbildīgs – LU.
- 1.2.3. LU pētniecībai jāklūst konkurētspējīgākai starptautiskajā vidē, jānodrošina LU pētnieku publikācijas atzītos pasaules līmeņa zinātniski recenzētos žurnālos, nevis tikai pašu izdotos vietējos žurnālos. Veicināt to, ka doktoranti publicējas starptautiski atzītos un novērtētos žurnālos, tā veicinot LU reitingu pieaugumu. Atbildīgs – LU.
- 1.2.4. Lai veicinātu LU atpazīstamību un konkurētspēju starptautiskā līmenī, ir jāstimulē starptautiski pamanāma pētniecība. Nepieciešams kvantitatīvs pētniecības novērtējums – gan struktūrvienību, gan individuālu mācībspēku un pētnieku līmenī. Viena no šā novērtējuma komponentēm, ko plaši izmanto starptautiski, ir bibliometrija, kas šobrīd Latvijā, atšķirībā no mūsu kaimiņvalstīm Lietuvas un Igaunijas, ir atstāta novārtā. Balstoties objektīvā kvantitatīvā novērtējumā, jāpilnveido stimulējoši instrumenti, gan finansiāli, gan izrādot dažādus pagodinājumus par starptautiskiem sasniegumiem pētniecībā. Atbildīgs – LU sadarbībā ar LUAK.
- 1.2.5. Jāveido starptautiski sadarbības tīkli vai jābūt uzticamam partnerim šādos tīklos gan starptautisku studiju programmu, gan pētniecības tīklu izveidē, kas ļauj piesaistīt ārvalstu studentus un pētniekus, kā arī ārvalstu finansējumu un kas nodrošina starptautisku atpazīstamību. Jāpiesaista starptautiski pētnieki un pasniedzēji darbam LU. Atbildīgs – LU.

1.3. Infrastruktūras attīstība

- 1.3.1. Popularizēt un koordinēt Rīga Campus konceptu sadarbībā ar citām universitātēm. Attīstīt studentu kopienas tradīciju, pasākumu, organizāciju studentu pilsētā Torņkalnā. Atbildīgs – LU.
- 1.3.2. Attīstīt sadarbību ar bibliotēku un arhīvu tīkliem, tajā skaitā LNB, lai piedāvātu papildus pētniecības iespējas. Latvijas (arī Igaunijas un Lietuvas) arhīvos un bibliotēkās ir ārkārtīgi daudz avotu, kuri ir brīvi pieejami (atšķirībā no, piemēram, mūsdienu Krievijas). Atbildīgs – LU.

Kopsavilkums

1. Jāattīsta un jānostiprina ārvalstu studentu piesaistes un atbalsta sistēma, kā arī jādefinē skaidri virzieni un metodes komunikācijai ar potenciālajiem ārvalstu studentiem. Šeit būtisku lomu spēlē LU tēls kopumā, arī tās absolventu vidū;
2. Jārada tāda studiju un pētniecības vide, kas būtu pievilcīga gan ārvalstu studentiem, gan zinātniekiem un mācībspēkam;
3. Jāattīsta studentiem draudzīga infrastruktūra, kas vislabāk būtu īstenojama studentu pilsētas vidē.

2. Panela “LU – zinātnes augstskola” ekspertu ieteikumi un priekšlikumi

2.1. Studentu piesaiste un iesaiste

- 2.1.1. Aktīvāk iesaistīt studentus mācībspēku īstenoto pētījumu sagatavošanā, tādējādi radot interesi par zinātņi un pētniecību. Atbildīgs – LU.
- 2.1.2. Veicināt un izveidot vidi studentiem starpdisciplināro projektu īstenošanai, lai palielinātu sadarbību starp fakultātēm un rastu iespēju saskatīt savu kompetenču pielietojumu citās sfērās. Mērķis būtu nākošo 5 gadu laikā palielināt to īpatsvaru Latvijas universitātē vismaz par 50 % (saskaņā ar kopējo zinātniskās attīstības tendenci,

starpdisciplināri pētījumi ir visnozīmīgākā uz nākotni vērsto pētījumu tendence. Atbildīgs – LU.

2.1.3. Atvēlēt atsevišķu vietu, kur studentiem būtu iespēja fiziski darboties pie kopīgiem zinātniskiem/ iesācējuzņēmumu projektiem. Tā vieta arī kalpotu par "tikšanas vietu" ar industrijas pārstāvjiem. Atbildīgs – LU sadarbībā ar LUAK.

2.2. Atbilstība industriju pieprasījumam

2.2.1.10 gadu laikā LU ieviest 3-5 jaunas zinātņu nozares, atbilstoši industriju vajadzībām un jaunākajām tendencēm, tajā skaitā netradicionālu, starpdisciplināru specialitāšu izveide un radošo industriju kā kursa iekļaušana tradicionālajās specialitātēs. Atbildīgs – LU.

2.2.2. Organizēt "Science Fair" - zinātnisko projektu festivālu, kas būs iespēja zinātniekiem, kā arī studentiem prezentēt savas iestrādes. Tā kļūtu par tikšanas platformu ar potenciāliem investoriem un industrijas pārstāvjiem, kas veicinātu sadarbību un pētniecisko rezultātu pielietojumu. Šis pasākums būtu kā platforma, kurā pētniecībā strādājošie trenēt iemaņas publiski komunicēt savu pētījumu uzstādījumu, gaitu un rezultātus. Konferencēs sekcijas ir jāveido starpdisciplināras, piemēram, fizikas, sociālantropoloģijas un ekonomikas, kurās autoriem ir jāskaidro sava darba būtība plašākai auditorijai. Vienas nozares idejas vērtētu citu nozaru pārstāvji. Labāko ideju autori tiktu apbalvoti, un virzīti finālam, kurā var paredzēt arī plašākas publikas iesaisti. Atbildīgs – LU sadarbībā ar LUAK.

2.2.3. Izstrādāt atsevišķu kursu par pētniecisko projektu komercializāciju, lai veidotu izpratni par sava pētījuma rezultātu pārvēršanu par produktu vai pakalpojumu. Atbildīgs – LU sadarbībā ar LUAK.

2.2.4. Nodrošināt aktuālās informācijas par LU zinātnei pieejamību un reklāmu gan latviešu, gan angļu valodās. LU zinātnei ir labs līmenis arī starptautiskā mērogā - ar to ir pamats lepoties un par to stāstīt, vienlaikus neaizmirstot par attīstību. Pētījumu rezultāti veiksmīgi jākomunicē sabiedrībai, kā arī potenciālajiem 'pircējiem' vai investoriem. Atbildīgs – LU.

2.2.5. Jāizveido Latvijas zinātnieku vietējās citējamības indekss, kuru koordinētu LU. Citējamības indekss vispirms būtu pienesums Latvijas zinātnei, jo ļautu salīdzināt konkrētu disciplīnu zinātnieku pienesumu. Tas būtu arī lielisks PR instruments, jo sabiedrībai un potenciālajiem studentiem interesē LU zinātnieku un pētnieku reitings salīdzinošā perspektīvā. Atbildīgs – LU sadarbībā ar LUAK.

2.3. Pētnieciskā kapacitāte un starptautiskā konkurētspēja

2.3.1. Atbalsts LU zinātnes zvaigznēm, proti, nodrošināt bezkompromisa atbalstu zinātniskiem pasākumiem un to autoriem (piem., konferencēm, publikācijām, citiem periodiskiem pasākumiem), kas ir sevi apliecinājuši, kļūstot par regulāriem un vadošiem nozares pasākumiem Eiropā vai pasaulē. Atbildīgs – LU.

2.3.2. Garantēt minimālo finansiālo atbalstu nupat aizsāktu zinātnes nozaru attīstībai, lai šādas nozares spētu izveidoties un tālāk piesaistīt ārpus universitātes atbalstu. Atbildīgs – LU.

2.3.3. Jāstiprina LU pētniecisko institūtu kapacitāte: finansējums, infrastruktūra un citi atbalsta mehānismi pētniekiem. Mazināt zinātnisko projektu vadītāju administratīvo slodzi,

veidojot profesionālu projektu administrācijas vienību, lai dotu zinātnisko pētījumu vadītājiem vairāk laika tam, ko viņi prot vislabāk - nodarboties ar zinātni. Atbildīgs – LU.

- 2.3.4. Definēt kritērijus karjeras izaugsmes iespējām LU, radot skaidrus spēles noteikumus potenciālajiem cilvēkresursiem. Tālāk veidot atvērtus un no LU iekšējiem līdzekļiem labi finansētus pasniedzēju/zinātnieku vietu konkursus LU svarīgās jomās, tā piesaistot augsta līmeņa speciālistus, no kā var prasīt lielu atdevi un augstu zinātnisko kvalitāti. Atbildīgs – LU.

Kopsavilkums

1. Mērķtiecīgi iesaistīt gan pirms-universitātes vecuma jauniešus, gan jau studējošos zinātnes attīstībā, iesaistot tos dažādos projektos. Šeit būs svarīgs mērķtiecīgs zinātnes marketinga, piemēram, skaidri demonstrēt LU potenciālu zinātnisko pētījumu rezultātu komercializēšana;
2. Sekot līdzi nozaru attīstībai, lai būtu skaidri identificējami attīstāmie zinātnes virzieni, un jau laikus iesaistīt studējošos sadarbībā ar nozaru pārstāvjiem;
3. Veicināt pētnieciskās kvalitātes attīstību LU gan ar finanšu mehānismiem, gan skaidru administratīvo un pētniecisko funkciju nodalījumu, gan veicinot starptautisko redzamību un līdzdalību.

3. Panela “LU diploma vērtība darba tirgū” ekspertu ieteikumi un priekšlikumi

3.1. Sadarbība ar darba devējiem

- 3.1.1. LU Absolventu kluba prakšu banka tiešsaistē, kura papildina jau esošo LU pieeju prakšu nodrošināšanā un, ja iespējams, arī attīstot sadarbību ar prakse.lv portālu. Atbildīgs – LU sadarbībā ar LUAK.
- 3.1.2. LU Sadarbības portāla izveide, kur LU pozicionē savu piedāvājumu uzņēmumiem, nozarēm, sabiedrībai, savukārt nozaru pārstāvji, darba devēji, LU sadarbības partneri un atbalstītāji (t.sk. absolventi un citi brīvprātīgie) var ērti identificēt un iniciēt jeb uzsākt sev vispiemērotāko sadarbības formu (pētījumi, uzņēmumu vizītes, izpētes tēmas studentu darbiem, prakšu vietas, mentoringa iespējas, u.c.). Atbildīgs – LU sadarbībā ar LUAK.
- 3.1.3. Pasniedzējiem katru gadu noteiktu laika daudzumu stažēties uzņēmumos, organizācijās, lai nodrošinātu pilnvērtīgāku izpratni par procesiem ārpus augstskolas. / Pasniedzēju – darba devēju apmaiņas programmas, kur pasniedzēji stažējas uzņēmumos, bet uzņēmēji – universitātē. Pasniedzējiem publiskot savu akadēmisko atvaļinājumu pārskatus, lai interesenti var ar tiem iepazīties. Atbildīgs – LU.
- 3.1.4. Attīstīt regulāru un saturīgu studiju programmas padomes darbības kultūru, it sevišķi sadarbībā ar darba devējiem un absolventiem. Atbildīgs – LU sadarbībā ar LUAK.
- 3.1.5. Palielināt vieslekciju daudzumu studiju ietvaros – minimums 1 vieslekcija nedēļā katram studentam. Sadarbībā ar fakultātēm organizēt nozaru ekspertu vieslekcijas, neformālas sarunas dažādos formātos –konkrētas studiju programmas studentiem, visiem fakultātes studentiem, visiem LU studentiem, kurās eksperti dalās pieredzē, diskutē par nozarē un sabiedrībā aktuāliem jautājumiem. Atbildīgs – LUAK.
- 3.1.6. LU mentoringa programma sadarbībā ar potenciālajiem darba devējiem (gan studentiem, gan pasniedzējiem), piemēram, veidot studiju kursus. Atbildīgs – LUAK.
- 3.1.7. Izveidot LU Izcilas sadarbības balvu, ko saņem augstskolas un uzņēmēju vai organizāciju sadarbības projekti, kuru rezultātā ir radīti nozīmīgi produkti vai pakalpojumi, vai to prototipi. Atbildīgs – LUAK.

3.2. Reaģēšana uz darba tirgus vajadzībām, pasniedzēju prasmju pilnveide

- 3.2.1. Mērķtiecīgi un fokusēti analizēt studentu viedokli, absolventu gaitas un darba devēju atsauksmes un pieprasījumu, lai uzlabotu studiju piedāvājumu LU. Tas nozīmē, ka atbildīgajiem par programmu izstrādi un kursu saturu jābūt pienākamam obligāti reizi gadā analizēt savas specialitātes absolventu iekļaušanos darba tirgū un elastīgi mainīt mācību vielu, ja tas nepieciešams. Savukārt, lai nodrošinātu atgriezenisko saikni ar studējošajiem, studiju kursa docētājs katru kursu sākot iepazīstina ar iepriekšējā gada novērtējumu un informē studējošos par veiktajām izmaiņām un uzlabojumiem. Atbildīgs – LU sadarbībā ar LUAK.
- 3.2.2. Nodrošināt pasniedzējiem kvalitatīvas tālākizglītības un personības pilnveides iespējas, tostarp iespēju apgūt angļu valodu, pedagoģiskās kompetences (īpaši - dažādas uz studentiem centrētas mācību metodes), prezentēšanas prasmes, prezentēšanas prasmes, kā arī nodrošināt iespēju stažēties uzņēmumos un piedalīties pieredzes apmaiņā ārvalstu augstskolās. Pasniedzēju iesaisti tālākizglītībā saistīt ar pasniedzēju attīstības vajadzībām saskaņā ar studentu pasniedzēju novērtējuma rezultātiem un pašnovērtējumu. Atbildīgs – LU.
- 3.2.3. Mērķtiecīgi integrēt mūsdienu darba tirgum nepieciešamās prasmes visos studijuursos (orientācija uz rezultātu, komandas darbs, iniciatīva, kritiskā domāšana, prezentēšanas un “pārdošanas” prasmes, lietīšķās un rakstiskās komunikācijas prasmes, jautājumu uzdošanas un atbildēšanas kultūra, uzņēmējdarbības aspekti, mūžizglītības kultūra un citas prasmes, kuras kā svarīgas akcentē teju visi darba devēji). Atbildīgs – LU.
- 3.2.4. Nepieciešams būtiski paplašināt darbību mūžizglītības jomā. Izglītības programmas zināšanu padziļināšanai un pārkvalifikācijai Rīgā un reģionos LU specialitātēs, sadarbojoties ar darba devējiem un izmantojot viņu finansējumu. Digitalizācija 20 gadu laikā uz pusi samazinās ar rutīnas procedūrām saistītu darba vietu skaitu, mainīsies darba vietu būtība, nepieciešams papildināties būs arī speciālistiem, kuri ir ieguvuši labu izglītību, demogrāfiskā bedre, studentu trūkums, jādome, ko darīt pasniedzējiem. Atbildīgs – LU.
- 3.2.5. Sadarbībā ar prof. M. Hazanu īstenot LU absolventu atalgojuma pētījumu (nepieciešams no VID nodrošināt šādu informāciju: personas kods, absolventu grupas identifikators (ietver: studiju programma, studiju līmenis, absolvēšanas gads)). Atbildīgs – LUAK.

3.3. Studiju kvalitāte un modernizācija

- 3.3.1. Pilnveidot pasniedzēju sagatavošanu, nodrošinot pilnvērtīgu kandidātu atlasī, praksi un profesionālu atbalsta sistēmu / Būtiski palielināt to pasniedzēju īpatsvaru, kam ir aktīva (vai ne senāk kā pēdējo 3 gadu laikā bijusi aktīva un nozīmīga) pieredze darbā industrijā. / Ieviest pasniedzēju novērtēšanas un darba pilnveides sistēmu, kurā studenti novērtē pasniedzējus pēc dažādiem parametriem (piem., vai sagatavojies, vai tēma lietderīga, u.c.) un kuras novērtējums būtu publiski pieejams. Studentiem ir jābūt iespējai izvēlēties, pie kura pasniedzēja mācīties, vismaz pamata studijuursos. Atbildīgs – LU.
- 3.3.2. Vairāk iesaistīt studijās starptautiskus pasniedzējus, kas varētu studijas bagātināt ar starptautisku pieredzi un kuri pārzinātu tēmu pielietojuma līmenī. Atbildīgs – LU.
- 3.3.3. Tālmācības (on-line) apmācības iespējas paplašināšana vietējiem un ārzemju jauniešiem, lai sagatavotos studijām LU. Dažu LU vidusskolas klašu izveide, arī reģionos, dažreiz, kā vies-skolotāji varētu būt pasniedzēji skolēnu iedvesmai, kā arī biznesa un zinātnes projektu īstenošana jau skolā, sadarbojoties ar LU absolventiem. Atbildīgs – LU.

3.3.4. Ieviest vairāk lekciju angļu valodā, vienlaikus motivējot tos pasniedzējus, kas izvēlas šādu pasniegšanas valodu. Mūsdienās vairs nekas nav lokāls, viss ir izgājis ārpus robežām, un arī augstākajai izglītībai ir jābūt globālai. Atbildīgs – LU.

3.3.5. Visās programmās būtu jāpiedāvā sagatavošanas jeb ievadkurss (obligāts, ja ir cits pamatstudiju grāds/specializācija), kura ietvaros tiek apgūtas pamatlietas. Atbildīgs – LU.

3.4. Prestiža un lojalitātes nostiprināšana:

3.4.1. Vienota “LU ētikas un kvalitātes kodeksa” izstrāde, kas būtu saistošs visiem studentiem, darbiniekiem, pasniedzējiem, pētniekiem, potenciāli arī sadarbības partneriem. Augstākas un stingras prasības (piemēram, ar atzīmi 4 nevar tikt uz priekšu, darbu izpildes termiņi jāievēro bez atkāpēm – darbi nevar tikt nodoti vēlāk vai atkārtoti, plaģiātisms netiek akceptēts nekādos apstākļos, špikošana – tāpat, par savu darbu students vienmēr var saņemt kvalitatīvu atgriezenisko saiti, un tml.);

3.4.2. Absolventu dienas iedibināšana katrā fakultātē, kur neilgi pirms absolvēšanas tiek pārrunāts ar topošajiem absolventiem turpmākās sadarbības iespējas ar LU, aicinot tos pievienoties arī LU Absolventu klubam, LU Sadarbības bankai u.tml.;

3.4.3. Īpašas ‘welcome’ jeb ‘on-boarding’ dienas iedibināšana katrā fakultātē vai studiju programmā, kad jaunie studenti tiek iepazīstināti ar LU vērtībām, tradīcijām, īpašajiem resursiem, kur uzstājas izcili oratori, demonstrējot LU lomā un vērtību viņu dzīvēs, bet jo īpaši iedvesmojot jaunus studentus pievienoties LU izcilības kopienai, radot piederības sajūtu kaut kam unikālam un īpašam.

Kopsavilkums

1. Nostiprināt sadarbību ar darba devējiem un to asociācijām, iedibinot prakšu programmas un iesaistot darba devējus studiju programmu izstrādē.
2. Reaģēt uz darba tirgus vajadzībām, kas nozīmē tādu studiju programmu veidošanu, kuru absolventi būs pieprasīti darbinieki, un darba tirgū nepieciešamo prasmju attīstīšanu. Tas sevī ietver arī regulāru izvērtējumu par absolventu iesaisti Latvijas darba tirgū.
3. Studiju kvalitātes uzlabošanai jābūt nepārtrauktam procesam, lai LU diploms tiktu vērtēts darba devēju vidū. Tas attiecināms gan uz finansējuma modeli, gan par svešvalodu lietošanu, gan par pasniedzēju kvalifikācijas paaugstināšanas iespējām. Studiju kvalitāti uzlabotu arī LU prestiža celšana kopumā – ētikas kodekss, aktīvs Absolventu klubs, detalizēta un ietekmīga studiju kvalitātes novērtēšanas sistēma.